

Normy spożycia witamin rozpuszczalnych w wodzie. Skutki ich niedoboru i nadmiaru dla organizmu człowieka.

**NOWE normy
żywienia IŻŻ
2017**

Zasady żywienia

Zapotrzebowanie organizmu na witaminę C

Tabela 5. Normy na witaminę C, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	mg witaminy C/osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta¹ 0-0,5 0,5-1			20 20
Dzieci 1-3 4-6 7-9	30 40 40	40 50 50	
Chłopcy 10-12 13-15 16-18	40 65 65	50 75 75	
Dziewczęta 10-12 13-15 16-18	40 55 55	50 65 65	
Mężczyźni ≥ 19	75	90	
Kobiety ≥ 19 ciąża < 19 ≥ 19 laktacja < 19 ≥ 19	60 65 70 95 100	75 80 85 115 120	

Zapotrzebowanie na witaminę C zależy od:

- wieku,
  - płci,
  - stanu fizjologicznego,
- Zapotrzebowanie wzrasta:
- u kobiet w ciąży i karmiących,
  - w różnych stanach chorobowych,
  - przy nadciśnieniu tętniczym,
  - u diabetyków,
  - w stresie,
  - a także u osób palących tytoń

Na ograniczenie wchłaniania witaminy C mają wpływ wymioty, zaburzenia czynności jelit, brak łaknienia, przyjmowanie niektórych leków (np. aspiryny), palenie tytoniu.

Konsekwencje niedoboru i nadmiaru witaminy C

Niedobór- objawy

- osłabienie organizmu,
- zwiększona podatność na infekcje i zmęczenie,
- zmniejszenie wydolności fizycznej,
- trudniejsze gojenie się ran,
- krwawienie z dziąseł,
- zaburzenia w syntezie kolagenu,
- rozwoju niedokrwistości w wyniku niedostatecznego wchłaniania żelaza,
- wystąpienie szkorbutu,

Nadmiar- objawy

- powstawanie kamieni nerkowych oraz zaburzeń żołądkowo-jelitowych.

Zapotrzebowanie organizmu na witaminę B1 - Tiaminę

Tabela 6. Normy na tiaminę, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	mg tiaminy/osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta¹			
0–0,5			0,2
0,5–1			0,3
Dzieci			
1–3	0,4	0,5	
4–6	0,5	0,6	
7–9	0,7	0,9	
Chłopcy			
10–12	0,9	1,0	
13–15	1,0	1,2	
16–18	1,0	1,2	
Dziewczęta			
10–12	0,8	1,0	
13–15	0,9	1,1	
16–18	0,9	1,1	
Mężczyźni			
≥ 19	1,1	1,3	
Kobiety			
≥ 19	0,9	1,1	
ciąża	1,2	1,4	
laktacja	1,3	1,5	

Zapotrzebowanie na witaminę B1 zależy od:

- od wieku,
- Płci,
- stanu fizjologicznego.

Zwiększone zapotrzebowanie na tiaminę występuje u osób nadmiernie spożywających alkohol

Konsekwencje niedoboru i nadmiaru witaminy B1

Niedobór- objawy

- obwodowe zapalenie nerwów, niewydolność serca czy tendencja do obrzęków,
- zaburzenia żołądkowo-jelitowe, zaparcia,
- zaburzenia koncentracji czy zmęczenie.

Kliniczne niedobory tiaminy objawiają się w postaci trzech głównych jednostek chorobowych: kwasicy mleczanowej, choroby beri-beri oraz psychozy Korsakowa.

Nadmiar

Nie odnotowano dotychczas objawów nadmiernego spożycia tiaminy ze względu na ograniczoną jej absorbcję z przewodu pokarmowego. Ilości powyżej 5 mg/dobę skutkują spadkiem wchłaniania tej witaminy oraz zwiększonym wydalaniem jej wraz z moczem

Zapotrzebowanie organizmu na witaminę B2- Ryboflawinę

Tabela 7. Normy na ryboflawinę, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	mg ryboflawiny/osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta¹ 0–0,5 0,5–1			0,3 0,4
Dzieci 1–3 4–6 7–9	0,4 0,5 0,8	0,5 0,6 0,9	
Chłopcy 10–12 13–15 16–18	0,9 1,1 1,1	1,0 1,3 1,3	
Dziewczęta 10–12 13–15 16–18	0,8 0,9 0,9	1,0 1,1 1,1	
Mężczyźni ≥ 19	1,1	1,3	
Kobiety ≥19 ciąża laktacja	0,9 1,2 1,3	1,1 1,4 1,6	

Zapotrzebowanie na witaminę B2 zależy od:

- od wieku,
- Płci,
- stanu fizjologicznego,
- aktywności fizycznej,
- stosowania leków,
- fotowrażliwości,

Niedobory ryboflawiny mogą wystąpić u osób spożywających nadmierne ilości alkoholu oraz osób w podeszłym wieku. Badania wskazują, że etanol wpływa zarówno na przyswajanie ryboflawiny, jak i jej uwalnianie z żywności.

Konsekwencje niedoboru i nadmiaru witaminy B2

Niedobór- objawy

- zapalenie kącików ust,
- złuszczenie naskórka,
- zapalenie języka,
- łojotokowe zapalenie skóry,
- zaczerwienienie i suchość spojówek,
- dysfunkcja układu nerwowego,

Nadmiar

Nie stwierdzono objawów nadmiernego spożycia ryboflawiny, ponieważ jej nadmiar jest wydalany, głównie z moczem.

Ponadto organizm nie jest w stanie wchłonąć z przewodu pokarmowego jednorazowo większej dawki ryboflawiny niż 27 mg

Zapotrzebowanie organizmu na witaminę PP- Niacynę

Tabela 8. Normy na niacynę, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	mg równoważnika niacyny/osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta¹ 0–0,5 0,5–1			2 5
Dzieci 1–3 4–6 7–9	5 6 9	6 8 12	
Chłopcy 10–12 13–15 16–18	9 12 12	12 16 16	
Dziewczęta 10–12 13–15 16–18	9 11 11	12 14 14	
Mężczyźni ≥ 19	12	16	
Kobiety ≥ 19 ciąża laktacja	11 14 13	14 18 17	

Zapotrzebowanie na witaminę PP zależy od:

- wieku,
- płci,
- stanu fizjologicznego,
- ilości dostarczanej witaminy B6, ryboflawiny oraz żelaza,

Zapotrzebowanie na witaminę PP znacząco wzrasta u osób nadużywających alkoholu, który hamuje wchłanianie witamin grupy B

Konsekwencje niedoboru i nadmiaru witaminy PP

Niedobór- objawy

- wystąpienie choroby-Pelagry (zmiany skórne, światłowrażliwe zapalenie skóry, bolesność ust oraz języka, wymioty, biegunka,
- w ostrych przypadkach może też wystąpić depresja czy demencja,
- nieleczone pelagra prowadzi do śmierci,

Nadmiar

Nadmiar spożytej niacyny jest metabolizowany w wątrobie i wydalany z moczem.

Zapotrzebowanie organizmu na witaminę B₆- Pirydoksynę

Tabela 9. Normy na witaminę B₆, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	mg witaminy B ₆ /osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta ¹			
0–0,5			0,1
0,5–1			0,4
Dzieci			
1–3	0,4	0,5	
4–6	0,5	0,6	
7–9	0,8	1,0	
Chłopcy			
10–12	1,0	1,2	
13–15	1,1	1,3	
16–18	1,1	1,3	
Dziewczęta			
10–12	1,0	1,2	
13–15	1,0	1,2	
16–18	1,0	1,2	
Mężczyźni			
19–30	1,1	1,3	
31–50	1,1	1,3	
51–65	1,4	1,7	
66–75	1,4	1,7	
> 75	1,4	1,7	
Kobiety			
19–30	1,1	1,3	
31–50	1,1	1,3	
51–65	1,3	1,5	
66–75	1,3	1,5	
> 75	1,3	1,5	
ciąża	1,6	1,9	
laktacja	1,7	2,0	

Zapotrzebowanie na witaminę B₆ zależy od:

- wieku,
- płci,
- stanu fizjologicznego,
- palenia tytoniu,
- przyjmowanych leków,

Niedobór witaminy B₆ zdarza się rzadko. Objawami hipowitaminozy B₆ są np.: egzema, łojotokowe zapalenie skóry, zajady, zapalenie języka, zapalenie jamy ustnej, niedokrwistość, zaburzenia neurologiczne.

Nadmiar prowadzi do neuropatii sensorycznych.

Zapotrzebowanie organizmu na Foliiany/Kwas foliowy

Tabela 10. Normy na foliany, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	µg równoważnika folinów/osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta 0–0,5 0,5–1			65 80
Dzieci 1–3 4–6 7–9	120 160 250	150 200 300	
Chłopcy 10–12 13–15 16–18	250 330 330	300 400 400	
Dziewczęta 10–12 13–15 16–18	250 330 330	300 400 400	
Mężczyźni ≥ 19	320	400	
Kobiety ≥ 19 ciąża < 19 ≥ 19 laktacja < 19 ≥ 19	320 520 520 450 450	400 600 600 500 500	

Zapotrzebowanie na Foliiany zależy od:

wieku i stanu fizjologicznego.

Większe jest u kobiet w ciąży i karmiących.

Kobietom w wieku prokreacyjnym, jako profilaktykę wad cewy nerwowej, zaleca się uzupełniać dietę kwasem foliowym, zwłaszcza w okresie miesiąca przed zajściem w ciążę i w pierwszym trymestrze

Konsekwencje niedoboru i nadmiaru Kwasu foliowego

Niedobór

- niedobór przyczynia się do powstania wad cewy nerwowej i zaburzeń pracy układu nerwowego,
- wzrost liczby urodzeń dzieci z wrodzonymi wadami serca, czy niską masą urodzeniową noworodków,
- niedokrwistość,
- rozwój miażdżycy,
- ryzyko wystąpienia nowotworów,

Nadmiar

- może przyspieszać rozwój nowotworów jelita grubego, krtani, prostaty,
- nadmiar kwasu foliowego może maskować niedobry witaminy B12, które niewykryte w odpowiednim czasie mogą prowadzić do nieodwracalnych zmian neurologicznych,

Zapotrzebowanie organizmu na witaminę B12-Kobalaminę

Tabela 11. Normy na kobalaminę, ustalone na poziomie średniego zapotrzebowania (EAR), zalecanego spożycia (RDA) i wystarczającego spożycia (AI)

Grupa płeć, wiek (lata)	µg kobalaminy/osobę/dobę		
	EAR	RDA	AI
Niemowlęta¹ 0-0,5 0,5-1			0,4 0,5
Dzieci 1-3 4-6 7-9	0,7 1,0 1,5	0,9 1,2 1,8	
Chłopcy 10-12 13-15 16-18	1,5 2,0 2,0	1,8 2,4 2,4	
Dziewczęta 10-12 13-15 16-18	1,5 2,0 2,0	1,8 2,4 2,4	
Mężczyźni ≥ 19	2,0	2,4	
Kobiety ≥ 19 ciąża laktacja	2,0 2,2 2,4	2,4 2,6 2,8	

Zapotrzebowanie na witaminę B12 zależy od:

- wieku i stanu fizjologicznego,
- stosowanej diety,

Niedobór prowadzi do :niedokrwistości, dysfunkcji neurologicznych.

Spożywanie witaminy B12 w ilościach przekraczających normę nie wywołuje szkodliwych efektów.

